Plinius d.y.
om værten og hans gæster

Plinius d.y. (62-114) skrev breve, ofte om et emne fra hans hverdag. Dette brev er fra år 97 eller 98. Det indledende afsnit er gengivet på dansk:

Gajus Plinius hilser sin kære Junius Avitus.
Det er en lang historie og ikke interessant at komme nærmere ind på, hvordan det gik til, at jeg spiste middag hos en mand, jeg kun kender overfladisk. Han opfattede sig selv som galant og prisbevidst, men mig forekom han på en gang smålig og ekstravagant.

2. Nam sibi et paucis opima quaedam, ceteris vilia et minuta ponebat. Vinum etiam parvolis lagunculis in tria genera discripserat, non ut potestas eligendi, sed ne ius esset recusandi, aliud sibi et nobis, aliud minoribus amicis (nam gradatim amicos habet), aliud suis nostrisque libertis.

2.
pauci *adj. i pl.* nogle få
opimus *adj.* rig, fed, lækker
ceteri *adj. i pl.* de øvrige
vilis *adj. 3.* billig
minutus *adj.* udskåret, lille
pono, posui, positum, ponere *3.* placerer, stiller frem
parvolus *adj.* ganske lille
laguncula *f.1* flaske med smal hals
tres *talord* tre §5.1.1
gen|us, -eris *n.3* slags, kategori
di|scribo, -scripsi, -scriptum, -scribere *3.* deler
ut *konj. + konjunktiv* at, for at
potes|tas, -tatis *f.3 + gen.* mulighed for
e|ligo, -legi, -lectum, -ligere *3.* vælger
  eligendum *gerundium* §13.9
ne *konj. + konjunktiv* for at ikke
ius, iuris *n.3* ret (til)
recus|o, -avi, -atum, -are *1.* afslå
  recusandum *gerundium* §13.9
gradatim *adv.* inddelt
libertus *m.2* frigiven

© Artige Ord 2004. Kan frit kopieres til undervisning
§-henvisninger til Jo Hermann: Latinsk grammatik på dansk, Akademisk Forlag

3. Animadvertit, qui mihi proximus recumbebat, et, an probarem, interrogavit. Negavi. “Tu ergo” inquit “quam consuetudinem sequeris?” “Eadem omnibus pono; ad cenam enim, non ad notam invito cunctisque rebus exaequo, quos mensa et toro aequavi.”

4. “Etiamne libertos?” “Etiam; convictores enim tunc, non libertos puto.” Et ille: “Magno tibi constat.” “Minime.” “Qui fieri potest?” “Quia scilicet liberti mei non idem, quod ego bibunt, sed idem ego, quod liberti.“

3.
animad|verto, -verti, -versum, -vertere *3.* vender opmærksomheden mod
proximus *adj. i superl. + dativ* nærmest
re|cumbo, -cubui, -cubitum, -cumbere *3.* læner sig tilbage, ligger ned (for at spise)
an *konj.* om
prob|o, -avi, -atum, -are *1.* bifalder
interrog|o, -avi, -atum, -are *1.* spørger
neg|o, -avi, -atum, -are *1.* siger nej
ergo *adv.* altså, så
inquam *3.* siger §2.21
quis, **qaue**, **quid** *interrogativt pron.* hvem, hvad, hvilken
consue|tudo, -tudinis *f.3* skik, vane
sequor, secutus sum, sequi *3. dep.* følger
eadem §6.4
nota *f.1* censur, stempling
invit|o, -avi, -atum , -are *1.* inviterer
cunctus *adj.* hel, al
res *f.5* ting, sag
exaequ|o, -avi, -atum, -are *1.* gør lige, stiller ens
mensa *f.1* bord
torus *m.2* bænk

4.
-**ne** *spørgepartikel*
convictor, -is *m.3* en man spiser sammen med, ven af huset
tunc *adv.* så, på det tidspunkt
put|o, -avi, -atum, -are *1.* anser nogen for
con|sto, -stiti, -statum, -stare *1. + abl.* står i, koster
parvus, **minor**, **minimus** *adj.* lille, mindre, mindst
qui *adv.* hvordan
fio, factus sum, fieri *3.* sker, gøres
potest §2.23
quia *konj.* fordi
scilicet *adv.* selvfølgelig
idem §6.4
bibo, bibi, –, bibere *3.* drikker

© Artige Ord 2004. Kan frit kopieres til undervisning
§-henvisninger til Jo Hermann: Latinsk grammatik på dansk, Akademisk Forlag

5. Et hercule si gulae temperes, non est onerosum, quo utaris ipse, communicare cum pluribus. Illa ergo reprimenda, illa quasi in ordinem redigenda est, si sumptibus parcas, quibus aliquanto rectius tua continentia quam aliena contumelia consulas.

6. Quorsus haec? Ne tibi, optimae indolis iuveni, quorundam in mensa luxuria specie frugalitatis imponat. Convenit autem amori in te meo, quotiens tale aliquid inciderit, sub exemplo praemonere, quid debeas fugere.

5.
hercule *adv.* ved Herkules
gula *f.1* svælg, appetit, grådighed
temper|o, -avi, -atum, -are *1. + dativ* behersker, holder måde med
onerosus *adj.* belastende, dyr
utor, usus sum, uti *3. dep. + abl.* bruger
quo *obj. for* **utaris** det som, hvad
ipse *demonstrativt pron.* selv §6.4
communic|o, -avi, -atum, -are *1.* deler
plus, *gen.* pluris *adj. i komp.* mere, flere
illa *refererer til* gula
re|primo, -pressi, -pressum, -primere *3.* holder tilbage
reprimendus est *gerundiv* §13.7
quasi *adv.* ligesom
ord|o, -inis *m.3* orden
red|igo, -egi, -actum, -igere *3.* holder i ave
redigendus est *gerundiv* §13.7
sumptus *m.4* udgift
parco, peperci, –, pacere *3. + dativ* sparer på
aliquanto *adv.* noget
rectus *adj.* ret
rectius *komp.* rettere, snarere, mere
continentia *f.1* mådehold
quam *konj.* end
alienus *adj.* en andens, af en anden
contumelia *f.1* fornærmelse
consul|o, -avi, -atum, -are *1. + dativ* sørger for, tager hensyn til

6.
quorsus *adv.* til hvilken nytte
ne *konj.* ikke (*i forbud*)
optimus *adj. i superl.* bedst
indol|es, -is *f.3* karakter
iuvenis *m.3* ung mand
quorundam, *se* **quidam**
quorundam in mensa = **in quorundam mensa**
species *f.5* syn, udseende
specie *abl.* under påskud af
frugali|tas, -tatis *f.3* sparsommelighed
im|pono, -posui, -positum, -ponere *3.* fører bag lyset
con|venio, -veni, -ventum, -venire *4.* passer til
amor, -is *m.3* kærlighed
quotiens *adv.* så ofte som, hver gang
talis *adj. 3.* sådan
aliquis, **aliquae**, **aliquid** *indefinit pron.* nogen, noget §6.10
in|cido, -cidi, –, -cidere *3.* indtræffer, hænder
sub *præp. + abl.* under, ved
exemplum *n.2* forbillede, eksempel
praemon|eo, -ui, -itum, -ere *2.* formaner om
deb|eo, -ui, -itum, -ere *2.* bør
fugo, fugi, fugitum, fugere *3.* flygter for, undgår

© Artige Ord 2004. Kan frit kopieres til undervisning
§-henvisninger til Jo Hermann: Latinsk grammatik på dansk, Akademisk Forlag

7. Igitur memento nihil magis esse vitandum quam istam luxuriae et sordium novam societatem; quae cum sint turpissima discreta ac separata, turpius iunguntur.

Vale.

Plinius d.y. 2. bog, 6. brev

7.
igitur *adv.* således, derfor
memini *3. kun i perf. + a.c.i.* husker
  memento *imperativ* husk §2.21
nihil *indefinit pron.* intet §6.13
magis *adv. i komp.* mere
vit|o, -avi, -atum, -are *1.* skyr, undgår
  vitandum esse *gerundiv* + *infinitiv*
iste §6.4
sordes, -is *f.3* smålighed
novus *adj.* ny
socie|tas, -tatis *f.3* samværsform, selskab
quae = **ea**
cum *konj.* + *konjunktiv* skønt, mens
sint §2.22
turpis *adj.* skammelig, slem
discretus *adj.* adskilt
separatus *adj.* hver for sig
iungo, iunxi, iunctum, iungere *3.* forenes
val|eo, -ui, -itum, -ere *2.* er stærk
  vale farvel, med venlig hilsen

© Artige Ord 2004. Kan frit kopieres til undervisning
§-henvisninger til Jo Hermann: Latinsk grammatik på dansk, Akademisk Forlag